

Tok sin andre seier på rad i lag-NM-finalen

Bergensk knock-out

Bergens Schakkklub, med fire IM'er på laget, vant lag-NM for andre året på rad i løvens hule: OSS' lokaler.

Av Aage Georg Sivertsen

Denne seieren bekreftet at fjorårets mesterskap ikke var tilfeldig, og det skal bli spennende å se om laget kan greie å forbli på tronen.

Årets NM ble ulidelig spennende. Forbundet hadde nærmerst planlagt en finale mellom OSS og Bergens i siste runde, og slik ble det. Før siste runde hadde både OSS og Bergens bare seire, og lik individuell poengscore! Derfor var det lagt opp til en thrilleravslutning da siste runde startet søndag 24. mai kl. 09.00.

«Ikke noe biter på Oslo Schakkselskap.... OSS, sjakkens svar på Rosenborg, gikk til topps for 15. gang på 17 år... Tradisjon, rutine og vinnerkultur forklarer dominansen, men også Steinitz' utsagn om hvorfor han var best kan brukes med hell: Jeg ser et trekk lengre enn de andre».

Dette sto å lese i Norsk Sjakkblads fjerde utgave i 1996, like etter lag-NM-finalen. De fleste nikket nok samtykkende uten å gruble for mye. Men ikke alle ville innse at OSS var i en klasse for seg. Noen vestlendinger hadde ambisjoner, og allerede året etter fikk de lønn for strevet. I fjor vant Bergens etter jevn kamp med Akademisk og OSS. I år sørget de likegodt for å overkjøre OSS med 4,5-1,5 i siste runde. Og hadde ikke Eirik Gullaksen gitt bort en løper i sluttspillet mot Øystein Dannevig, kunne seieren vært enda større.

RUSK I MASKINERIE

De fleste spådde en jevn «finale», og kasserer Bjørn Haveland i Norges Sjakkforbund trippet nervøst omkring. Uavgjort og dermed omkamp ville kostet...

På papiret var det også så godt som jevnt: OSS hadde tilsammen noen få ratingpoeng mer enn

Eirik Gullaksen mottar vinnerbeviset som lagkaptein for Bergens.

bergenserne. Men sistnevnte har vært i framgang i det siste, og fikk like før finalen sin fjerde IM i Eirik Gullaksen. Derfor fryktet nok OSS vestlendingene.

I selve «finalen» kom Bergens raskt ovenpå, og kunne konsentrere seg om å sikre seieren.

Typisk for OSS' håpløse kamp mot Bergens i siste runde var stormester Einar Gausels fortvilte kamp mot en av bergens fire internasjonale mestre:

Einar Gausel-Roy Fyllingen

A15, engelsk mot konge-fianchetto

1.Sf3 Sf6 2.c4 b6 3.g3 Lb7 4.Lg2 e5 5.0-0 e4 6.Sh4 d5 7.d3 dxc4 8.Da4+

Hvit ønsker slett ikke noe dronningbytte så tidlig.

8...Dd7 9.Dxc4 Ld5 10.Dc2 exd3 11.Dxd3 Lxg2 12.Dxd7+

...men hvit må gi seg. Femte dronningtrekk på rad blir overgang til tidlig sluttspill. Hvits tidkrevende manøver gir sort et klart utviklingsforsprang. Her, hvor OSS rent teoretisk kanskje skulle ha størst gevinstsjanse, har altså Bergens fått grei fordel allerede.

12...Sbxd7 13.Kxg2 0-0-0 14.Sd2 Te8!

Uhyre skarpt vurdert. Hvits neste trekk er omtrent forsert, og på e3 blir bonden svak - ikke minst fordi hvits løper ikke blir utviklet normalt.

15.e3 Se5 16.Shf3 Sd3 17.Se1 Sxe1+ 18.Txe1 Lb4 19.Te2 g5 20.a3 Lxd2 21.Lxd2 Se4!

Sorts springer er mye bedre enn hvits løper. Styrken i sorts 14. trekk er for alvor kommet til syne.

22.h3 h5 23.Tc1 g4

Målet med bondeframstøtet på kongefløyen: Feltet f3 er dekket av en bonde, derfor står Se4 som et evig problem for hvit.

24.h4 Th6 25.b4 Td6 26.Lc3 Td3 27.Tec2 Kb7 28.b5 Te6

Sort er fullt klar over hvits tilsynelatende farlige taktiske muligheter mot c7!

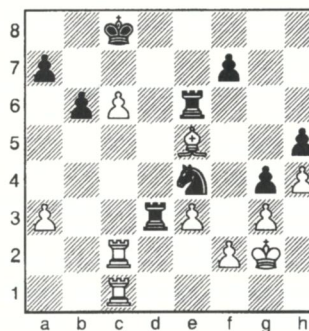
29.Le5!?

Det er naturlig å prøve - hvit vil vinne!

29...c5

Nødvendig. 30...Txe5?? 31.Txc7+ og sort er matt i tre trekk.

30.bxc6+ Kc8

Hvit har vunnet bonde, men sort truer på a3, løperen henger og ...Sc5 er en trussel for raskt å vinne tilbake c-bonden. Hvits beste remissjansje er kanskje 31.Lb2, men han velger å spille på gevinst fortsatt. 31.Lf4?! Txa3

Med to sammenhengende fribønder på dronningfløyen står sort til gevinst om hvit ikke får gjort noe med c-bonden.

32.c7 Te8 33.Td1 Tc3!

Sterkt igjen: Med 34.Txc3 Sxc3 kommer springeren via d5 eller b5 og plukker c-bonden snart. Men alternativet for hvit er ikke bedre. Partiet er tapt.

34.Ta2 a5 35.Ta4?!

Tempotap.

35...Sc5 36.Ta2 Sd3!

Dermed må løperen gi opp forsvaret av c7: 37.Ld6 Te6! Derfor...

37.Lg5 Kxc7 38.Tad2 Sc5 39.Td5 Kb7 40.Lf6 Tc2 41.Txh5 Txe3 42.Tf5 Se4 43.Le5 f6! 44.Td7+

44.Lxf6 Txg3+! er også tapt for hvit.

44...Kc8 45.Tc7+ Txc7 46.Lxc7 Tb3 47.Lxb6

Gir løperen for de to fribøndene. Alternativet å beholde løperen er ikke bedre: Fribøndene ruller raskt i mål.

47...Txb6 48.Txa5 Kd7 49.Ta2 Tb3 50.h5 Ke6 51.Ta6+ Kf7 52.Ta7+ Kg8 53.h6 f5 54.Oppgitt

«SOM EN AMØBE...»

Oslolagets vei til sisterunden var seks strake seire, men det var litt rusk i maskineriet. Mot Kirkenes spilte Einar Gausel på 1. bord mot russeren Denis Evseev. Gausel i normal form burde være russeren overlegen. Han fikk en komplisert stilling og spilte på gevinst, men i russerens tidsnød rotet Gausel seg totalt bort.

- At det går an, jeg spilte som en amøbe, kommenterte stormesteren like etter partiet. Det må legges til at Evseev nok var en overraskelse for mange. Han fikk 4,5 poeng på 1. bord, sterkt.

I samme runde skulle også 5. bordspiller Roar Elseth (2229) få store problemer med Leif Bjørnstad, som har 1543 i rating. Med sort spilte Bjørnstad en skarp variant i siciliansk angrep, og da han, i god stilling, bød lagkaptein Elseth remis, takket lynsjakkspesialisten ja.

OSS manglet både Simen Agdestein og Leif Erlend Johannessen. Sistnevnte meldte forfall på grunn av eksamen, Agdestein prioriterte stormesterturnering på Cuba. Laget ville selvsagt blitt styrket hvis disse to hadde deltatt.

Men når får vi se Gausel og Agdestein på samme lag for OSS...

Dessuten får vi bare referere Sverre Heim når han sier at -

- NM handler selvsagt om de som deltar, og ikke hvem som kunne ha deltatt.

KJETIL A. LIE KJEMPEFORNØYD

En av de som var mest fornøyd med turneringen individuelt, var 17-åringen Kjetil A. Lie på 1. bord for Porsgrunn. Han tok hele 4 poeng: Slo Dag Madsen, Trondheim, Leif Øgaard, Follo og Halvard Hagesæther, Hauge, og spilte remis mot Sverre Heim og Denis Evseev.

- Jeg er kjempefornøyd. Jeg tror jeg går opp rundt 60 ratingpoeng på denne turneringen. Nå gjelder det å satse mer på sjakk framover, sier Lie, som tross fotball og 2. klasse på gymnaset likevel får tid til litt daglig sjakk.

Her kommenterer han selv:

Kjetil A. Lie-Dag Madsen

B03, Alekhine, firebondevarianten

1.e4 Sf6 2.e5 Sd5 3.c4 Sb6 4.d4 d6 5.exd6 exd6 6.Sf3 Le7 7.Le2 0-0 8.0-0 c6 9.Sc3 9.Le3?! f5!?. 9...Te8 10.Le3 Lg4 11.b3 Lf6 12.Tc1 d5?! 13.c5!

Gir hvit klar fordel på dronningfløyen, mens sort ikke har noen fordel å skryte av på noen deler av brettet. 13...Sc8 14.h3 Lxf3!?

14...Le6?! 15.g4! g6 (15...Se7?? 16.g5! vinner) 16.Sh2 Se7 17.f4!, 14...Ld7?! 15.g4! g6 16.Sh2 Se7 17.Dd2 (17.f4?! Sf5! 18.Lf2 Se3) 17...Lg7 18.f4 med fordel, 14...Lh5?! 19.g4 Lg6 20.Sh2 med fordel.

15.Lxf3 Sd7 16.b4 Se7 17.Dd3 g6 18.g4!

Forhindrer sorts eneste motspillmulighet ...f5.

18...Sf8 19.Lg2 Lg7 20.f4 f5 21.g5!

Hvorfor ikke spørre på kongefløyen når fordelene er minnende på dronningfløyen, tenkte hvit.

21...Se6 22.Tf3?

Men her er det noe som går galt. Etter først å ha sperret av kongefløyen, for å suse gjennom på motsatt fløy, er det plutselig den avsperrede fløyen hvit skal spille på. 22.a4 a6 23.Ta1! Dc7 24.b5 ville være en god fortsettelse for hvit.

22...Kf7 23.h4 h5 24.Te1 Dc7 25.Lh3

Planlegger etter hvert å få ofre på f5, men hvorfor ikke bruke dronningfløyen?

25...Sf8 26.Se2 Dd7 27.a4 a6 28.Sg3 Se6

Kjetil A. Lie imponerte i lag-NM-finalen.

29.Lf2 Sc7 30.Tfe3 Tad8 31.Kg2 Kg8

32.T1e2?

Feil plan!

32...Kh8

Hva har sort bortsett fra ventetrek?

33.Te1

Innrømmer feilen!

33...Kg8 34.T3e2

Innledningen til en uklar og risikabel plan.

34...Kh8 35.Df3 Kg8 36.Sxh5!?

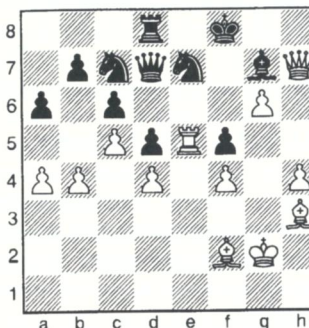
Et såkalt intuitivt offer, som jeg spilte fordi jeg måtte vinne for å redde matchen. Det er mange uklare varianter, men det ser ut til at sort kan klare å ri stormen av til slutt.

36...gxh5 37.Dxh5 Sc8 38.g6 Txe2 39.Txe2 Se7 40.Dh7+??

Dette forhastede trekket taper direkte ved riktig spill. 40.Te5 Se8 41.Lxf5 Sxf5 42.Txf5 Sf6 43.Dg5 Se4 44.Dg4 Sxf2 45.Kxf2 Lxd4+ 46.Kg2 er en av de mer uklare variantene.

40...Kf8 41.Te5!?

Siste desperate forsøk på å grise det til.Siste desperate forsøk på å grise det til.

41...De8??

Og her greier sort virkelig å grise det til for seg selv, og vel så det. 41...Se8! og sort står klart best.

42.h5!

Nå vinner plutselig hvit!

42...Lxe5 43.fxe5 Se6

Det eneste trekket.

44.Lh4! Sg8

44...Sf4+ 45.Kf3! Sxh3 46.Lxe7+ Dxe7 47.Dh8 matt.

45.Lxd8 Sxd8 46.h6 Se6 47.Lxf5!

Enkelt og greit!

47...Sf4+ 48.Kf3 - og sort ga opp da han så 48...Sh5 49.Lg4 som vinner.

Turneringens toppscorer var 3. bordspiller Atle Grønn fra Akademisk, som tok 6 poeng. Rune Djurhuus viste også solide saker, og ble best på 1. bord med 5,5 poeng. Han tapte for Dag Madsen, som var med på å føre trønderne til en flott 4. plass. På 2. bord var Frode Elsness fra Akademisk best med 5,5. Tre bestebordspillere på de tre første bordene til tross - Akademisk måtte nøye seg med 3. plass bak Bergens og OSS! Det ble tap for begge de nevnte. Mot Bergens knepet 2,5-3,5, men vestlendingene mente de hadde større kontroll i den matchen enn mot OSS. Som Rune Djurhuus sa: Hadde lagene bestått av tre spillere, hadde ASKO vunnet...!

Andre gode resultater oppnådde unggutten Kristian Trygstad fra OSS, nybakt vinner av åpent NM, med 5 poeng. Stig Gabrielsen, Ber-

gens fikk 5,5, Ragnar Hoen, OSS 5 av 6 og Kjell Arne Mork, Bergens 5,5 av 6.

STORE NIVÅFORSKJELLER

Sjelden har det vært så stor forskjell mellom de beste og «dårligste» lagene i et lag-NM. Bergens, OSS og Akademisk var i særklasse. De fem øvrige kjempet om 4. plassen, som Trondheim knep foran Hauge.

Kirkenes så ut til å være mest fornøyd med å ha slått ut Tromsø i kvalifiseringen, og var godt fornøyd med sjetteplassen. Porsgrunns unggutter, som kom inn etter forbundets vurdering, var eneste laget som stilte i likt antrekk. Det var ikke en Per Spook-kolleksjon, men derimot helsorte treningsdrakter med navn og nummer på ryggen. Et morsomt og fargerikt innslag. I følge lagkaptein Hans Olav Lahlum ble laget gjentatte ganger sittende igjen med svarteper.

- Vi hadde flere kamper hvor vi var nær seier, men hvor det endte med tap. Men vi har vel turneringens yngste lag med seks juniorer og tre kadetter, så vi kommer nok sterkere tilbake!

De som vel hadde mest grunn til å være skuffet var Follo. Der presterte for eksempel Leif Øgaard, som i tiden fram til påske ikke hadde tapt et sjakkparti på 40 forsøk, å tape i seks av seks runder! Og laget forøvrig var ikke veldig mye bedre. De fire antatt beste spillerne på laget, Øgaard, Haugli, Semakoff og Solem, samlet tilsammen, etter en finopptelling, 4,5 poeng...

LAGÅND - HVA ER DET?

I et lagmesterskap er det i hovedsak det sammenlagte resultatet for laget som teller. Selvfølgelig må det bli slik at de enkelte spillerne legger stor vekt på å vinne hver for seg, men dette mesterskapet var avslørende i så måte: Etter at flere spillere var ferdige med sitt eget parti, bar det rett til analyserommet, og der ble man sittende - uten at man fulgte med hvordan det gikk med resten av laget.

Dette er en misforståelse av mesterskapets idé: Det er laget som kjemper om å vinne. Et lag kan selvsagt ikke vinne uten at enkeltspillere vinner sine partier, men her er vi inne på endel av det som kommer inn under begrepet lagånd. I så måte kan det kanskje være et prinsipielt spørsmål om man skal registrere ratingprestasjoner i et lagmesterskap.

MOT LAG-NM

Lagkaptein Eirik Gullaksen hos Bergens legger stor vekt på høy lagmoral:

- Vi har et homogent og godt lag. Vi har fire IM'er på laget, men vi sanker også mange poeng på de nederste bordene. Dessuten tror jeg vi har bedre lagmoral enn de fleste lagene. Jeg tror evnen til å spille som lag er undervurdert. det er riktignok flere enn vi som har bra lagånd, blant annet har Akademisk svært god lagånd. De er jo en gjeng med kamerater. Både vi og Akademisk har en fordel overfor OSS på dette feltet.

- Hva er galt med lagånden til OSS?

- Jeg tror blant annet aldersforskjellen spiller inn.

- Hadde dere god kontroll i hele turneringen?

- Ja, jeg mener faktisk det. Selv om det ble en knepen seier mot Akademisk, føler jeg at vi hadde god kontroll også der.

- Og hva blir neste store oppgave for Bergens?

- I år ga vi fra oss deltakermuligheten i Europacupen til OSS. Men nå håper jeg vi kan få samlet sammen litt penger, slik at vi kan stille i Europacupen neste år. Påmeldingsfristen er i mars 1999, så vi har litt tid på oss. Du vet, en seier i lag-NM gir 4.000 kroner, det dekker ikke en brøkdel av utgiftene engang, sier Gullaksen.

DA FOLLO SLUTTET Å TENKE

Turneringens syrligste kommentar kom i aller siste runde. I kampen mellom Akademisk og Follo ble to spillere sittende helt til siste slutt. I et meget jevnt parti, etter nesten sju timers spill, innser en av spillerne at det går mot tap, og stopper klokken.

Rune Djurhuus fortviler høylydt og roper ut at «det er jo remis, dette står det jo skrevet om i enhver teoribok».

Follo-spilleren - på vinnerbordet - pustet lettet ut og sa:

- Var det remis ja, javel. Jeg har nå sluttet å tenke for lenge siden.

Den tapende spilleren, som ser ut til å være knust av nederlaget, lirker også ut noen ord:

- Ja, det var også en måte å avslutte en sjakk-karriere på.

Vi kan dog trøste taperen med at analysen viser at remisen ikke var fullt så innlysende som stormesteren hevdet.

RESULTATENE

Her er sluttresultatene: 1) **Bergens Schakkklub** 14 lagpoeng/31,5 individuelle (Roy H. Fyllingen 4,5/6, Erik Fossan 4,5/6, Eirik Gullaksen 3/6, Ivar Bern 2/2, Stig Gabrielsen 5,5/6, Kjell Arne Mork 5,5/6, Stein Arild Aarland 3,5/6, Trond Gabrielsen 3/3, 2) **Oslo Schakselskap** 12/28,5 (Einar Gausel 3,5/6, Sverre Heim 3,5/6, Øystein dannevig 5/6, Richard Bjerke 1/4, Kristian Trygstad 5/7, Roar Elseth 3,4/5, Ragnar Hoen 5/6, Svein Johannessen 2/2), 3) **Akademisk Sjakkklubb** 10/27 (Rune Djurhuus 5,5/7, Frode Elsness 5,5/7, Atle Grønn 6/7, Trond Thorstensen 1,5/2, Odd Ø. Bergstad 0/5, Carl J. Ribbegren 2,5/5, Georg Børresen 4,5/7, Øystein Sæther 1,5/2), 4) **Trondheim Sjakkforening** 6/18,5 (Dag Madsen 3/7, Jarl H. Ulrichsen 3/6, Tore Kolås 2/6, Jarle Reite 4,5/6, Øyvind B. Andersen 2,5/6, Tom R. Evensen 1,5/6, Arild Monsøy 2/3, Yngve Robertsen 0/2), 5) **Hauge Sjakkklubb** 4/18,5 (Halvard Hagesæther 2/7, Dagfinn Snarheim 3,5/6, Nina Hagesæther 2,5/6, Ellen Hagesæther 3/7, Torgeir Lilleskog 3,5/7, Arne Hagesæther 4/7, Ivar Areklett 0/2), 6) **Kirkenes Sjakkklubb** 4/14 (Dennis Evseev 4,5/7, Tommy Indbryn 1,5/7, Tor K. Schølseth 2/7, Leif Bjørnstad 2/7, Frank Svendsen 1,5/7, Øystein Fløtten 2,5/7), 7) **Porsgrunn Sjakkklubb** 3/16 (Kjetil A. Lie 4/7, Hans Olav Lahlum 2/7, Bjarte Leer-salvesen 5/7, Antti Heikillä 1/7, Magne Sagafos 3/5, Espen Lie 1/5, Ole A. Lie 0/2, Joachim Berg-Jensen 0/2), 8) **Follo Sjakkforening** 3/14 (Leif Øgaard 0/6, Petter Haugli 1/6, Aleks Semakoff 1,5/5, Trond Solem 2/4, Hallvard V. Ådnøy 3/6, Johannes Kleppe 4/7, Glenn Gaasland 2/3, Per Sondresen 0,5/5).

Toppscorere ble på 1. bord Rune Djurhuus 5,5/7, 2. bord Frode Elsness 5,5/7 og 3. bord

Atle Grønn 6/7. Bergenseerne Stig Gabrielsen og Kjell Arne Mork tok hver 5,5 av 6, for det meste på henholdsvis 4. og 5. bord, og var høyeste poengscorere i prosent av de som spilte de laler flestematchene.

Her kommenterer Gabrielsen selv et friskt parti fra matchen mot Akademisk:

Stig Gabrielsen-Odd Bergstad

C11 fransk med 4.e5 Sfd7 5.f4

1.e4 e6 2.d4 d5 3.Sc3 Sf6 4.e5 Sfd7 5.f4 c5 6.Sf3 Sc6 7.Le3 a6 8.Dd2 b5 9.0-0-0!

Hvit har mange muligheter: Le2, Df2 er noen.

9...Le7

Å lukke sentrum med c4 og følge opp med bondestorm er kanskje det beste svart har, men når sentrum lukkes, blir det lettere å angripe med f5 for hvit også. En variant: 9...c4 10.Kb1 b4 11.Sa4 Da5 12.b3 Lb7 13.g4 og så videre.

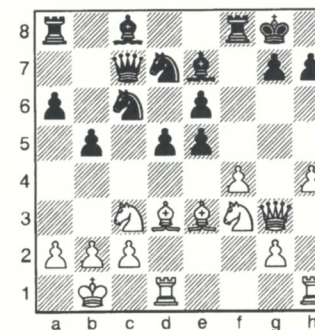
10.Kb1 0-0 11.dxc5 Sxc5 12.Df2 Sd7 13.h4 f6

Dette trekket svekker svarts kongestilling, men det er ikke lett å finne andre bruddmuligheter.

14.Dg3 Dc7

14...fxe5 15.fxe5 Dc7 (15...Lf4!?) 16.Ld3 b4 17.Sa5 Sdxe5 18.Sg5 er tryggere.

15.Ld3 fxe5

16.Lxh7+ Kh8

16...Kxh7 17.Sg5+ Lxg5 18.hxg5+ Kg6 (18...Kg8 19.g6) 19.Dh3 vinner for hvit.

17.fxe5 Scxe5

er kunne svart ha spilt 17...Kxh7 18.Sg5 Kh8 19.Sxe6 Dxe5 20.Dxe5 Sdxe5 21.Sxf8 hvor hvit får tårn og tre bønder for løper og springer.

18.Ld4 Lf6 19.Lg6 Db8

19...b4 20.The1! og hvit får et godt angrep.

20.Tde1 Sc6?? 21.Dg4 oppgitt.

Svart kan ikke forhindre Dh5 og matt.

NM på internett

* Alt om Eliteklassen, partier, reportasjer og bilder.

IM Bjarke Kristensen følger toppspillerne for deg.

Daglig oppdatering.

* Masse stoff også fra alle de andre klassene.

* Dekningen er allerede i gang!

Adressen er ikke klar ennå, men du finner alt du trenger hos Ungdommens Sjakkforbund:

<http://home.sol.no/sjakkfor>

Ansvarlige: Hans-Inge Kongevold med hjelp av

Ole Valaker og Bjarke Kristensen.

Send stofftips på sjakkfor@online.no

Besøk oss på NSF's og USF's stand

